

Widoki

Panorama Berlina –
Widok z kopuły

Szanowni Zwiedzający,
witam Państwa na platformie widokowej budynku Reichstagu. Rozciąga się stąd przed Państwem niepowtarzalny widok na całe miasto. Niniejsza ulotka informacyjna powinna pomóc Państwu wzrokowi wlecieć z centrum dzielnicy parlamentarnej ponad miastem i zorientować się w nim zwracając uwagę na charakterystyczne obiekty. Moim życzeniem byłoby, aby wizyta Państwa dała Państwu możliwość rzucenia równie ciekawym wzrokiem na pracę Bundestagu. Tutaj bowiem bije serce naszej demokracji. Deputowani reprezentują ludność Niemiec. Parlament wybiera kanclerza, uchwała ustawy i kontroluje rząd. Są to wystarczające powody, aby mieć Bundestag na oku, nawiązać z nim kontakt i mieszać się do jego prac. Bowiem deputowani prowadzą swoją działalność z mocy zlecenia pochodzącego od wyborców.

Norbert Lammert
prezydent Bundestagu

Budynek Federalnego Centrum Prasowego zaprojektowany przez architektów Johanne i Gernota Nalbachów (2000).

Wysokościowiec Kliniki Charité, wzniesiony w latach 1977–1982. Klinika Charité założona została w 1710 r. jako szpital dla chorych na dżumę, a od r. 1816 jest **kliniką uniwersytecką**.

Dom im. Marie-Elisabeth Lüders (1998–2003), w którym mieści się biblioteka i Biuro Studiów i Ekspertyz Bundestagu, architekt: Stephan Braunfels.

Jedna z ulubionych dzielnic mieszkaniowych o centralnym położeniu: **Prenzlauer Berg**, 10,95 km² powierzchni.

Były Cesarski Urząd Patentowy (1887–1891, architekt – A. Busse), obecnie administracja Bundestagu.

Nowa Synagoga, Oranienburgerstrasse. Budowę zakończono w 1866 r., mieści ona 3.000 miejsc dla wiernych, częściowo zniszczona podczas nalotu bombowego w r. 1943. Odbudowana w latach 90-tych jako **Centrum Judaicum**.

Zakładana od roku 1824 **Wyspa Muzeów (Museumsinsel)** należy do obiektów światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO: kopuła **Muzeum Bode** (1904), dalej na prawo **Muzeum Pergamonu (Pergamonmuseum, 1909–1930)**.

Dworzec kolejowy Friedrichstrasse otworzył swoje podwoje w r. 1882, w latach 1961–1990 był dworcem granicznym między Berlinem Wschodnim a Zachodnim.

Wieża Telewizyjna. Licząca 368 m wysokości najwyższa budowla Berlina w pobliżu Alexanderplatz została zbudowana w latach 1965–1969 według pomysłu Hermanna Henselmana, Fritza Dietera i innych. Na wysokości 207 m znajduje się obrotowa kawiarnia.

25-piętrowe **Międzynarodowe Centrum Handlowe** (1976–1978).

Katedra Berlińska – były kościół dworu panującego i zamkowy przy parku Lustgarten, wzniesiony w latach 1894–1905 według planów Juliusa Carla i Otto Raschdorfa.

Czerwony Ratusz jest od roku 1991 siedzibą rządzącego burmistrza Berlina, zbudowany w latach 1861–1869 według planów Hermanna Friedricha Waesemanna. Na prawo od niego podwójne wieże Kościoła św. Mikołaja (z ok. 1230 r.).

Aleja Unter den Linden: **Katedra św. Jadwigi** jest obecnie kościołem biskupim diecezji berlińskiej, zbudowana w latach 1747–1773 według planów Geoga Wenzeslausa von Knobelsdorffa.

Dom im. Jakoba Kaisera, w którym mieszczą się biura deputowanych Bundestagu, składa się z ośmiu budynków, zaprojektowanych przez pięć różnych biur architektonicznych (1997–2002). Były Pałac Prezydentów Reichstagu zaprojektował na nowo Thomas van den Valentyn.

Kopuła **Katedry Niemieckiej** przy Gendarmenmarkt mieszczącej wystawę historyczną Niemieckiego Bundestagu, po lewej stronie kopuła **Kościoła Francuskiego**.

Wieżowiec im. Axela Springera, wzniesiony przez wydawcę w roku 1966 bezpośrednio obok muru berlińskiego. Na lewo od niego zbudowane w latach 1969–1972 wieżowce przy Leipziger Strasse.

Położony przy **Pariser Platz** zrekonstruowany przez firmę Patzschke, Klotz & Partner **Hotel Adlon** (1995–1997).

Nowa budowla na potrzeby **Akademii Sztuk Pięknych**, (założonej w r. 1696). Architekt: Günter Behnisch.

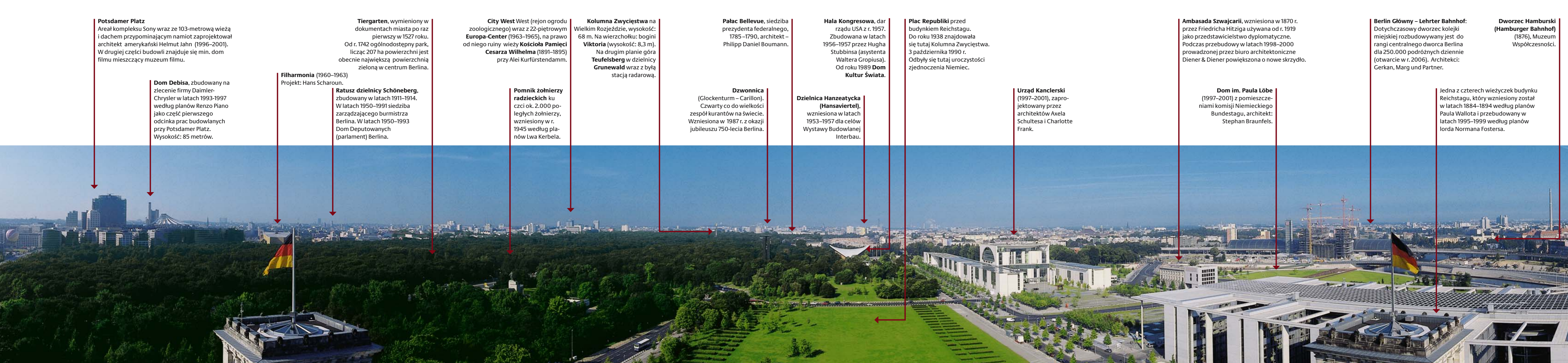
Wzniesiony z jasnego piaskowca przez Franka O. Gehry **DZ-Bank** (1996–1999).

Pomnik ku czci pomordowanych Żydów Europy, Projekt: Peter Eisenman.

Brama Brandenburska (1788–1791) Carla Gottharda Langhansa.

Potsdamer Platz
 Areal kompleksu Sony wraz ze 103-metrową wieżą i dachem przypominającym namiot zaprojektował architekt amerykański Helmut Jahn (1996–2001). W drugiej części budowli znajduje się min. dom filmu mieszczący muzeum filmu.

Dom Debisa, zbudowany na zlecenie firmy Daimler-Chrysler w latach 1993-1997 według planów Renzo Piano jako część pierwszego odcinka prac budowlanych przy Potsdamer Platz. Wysokość: 85 metrów.

Filharmonia (1960–1963)
 Projekt: Hans Scharoun.

Ratusz dzielnicy Schöneberg, zbudowany w latach 1911–1914. W latach 1950–1991 siedziba zarządzającego burmistrza Berlina. W latach 1950–1993 Dom Deputowanych (parlament) Berlina.

Tiergarten, wymieniony w dokumentach miasta po raz pierwszy w 1527 roku. Od r. 1742 ogólnodostępny park, licząc 207 ha powierzchni jest obecnie największą powierzchnią zieloną w centrum Berlina.

Pomnik żołnierzy radzieckich ku czci ok. 2.000 poległych żołnierzy, wzniesiony w r. 1945 według planów Lwa Kerbela.

City West West (rejon ogrodu zoologicznego) wraz z 22-piętrowym **Europa-Center** (1963–1965), na prawo od niego ruiny wieży **Kościola Pamięci Cesarza Wilhelma** (1891–1895) przy Alei Kurfürstendamm.

Kolumna Zwycięstwa na Wielkim Rozjeździe, wysokość: 68 m. Na wierzchołku: bogini **Viktoria** (wysokość: 8,3 m). Na drugim planie góra **Teufelsberg** w dzielnicy **Grunewald** wraz z byłą stacją radarową.

Dzwonnica (Glockenturm – Carillon). Cztery co do wielkości zespoły kurantów na świecie. Wzniesiona w 1987 r. z okazji jubileuszu 750-lecia Berlina.

Pałac Bellevue, siedziba prezydenta federalnego, 1785–1790, architekt – Philipp Daniel Boumann.

Dzielnica Hanzeatycka (Hansaviertel), wzniesiona w latach 1953–1957 dla celów Wystawy Budowlanej Interbau.

Hala Kongresowa, dar rządu USA z r. 1957. Zbudowana w latach 1956–1957 przez Hughę Stubbinsa (asystenta Waltera Gropiusa). Od roku 1989 **Dom Kultur Świata**.

Plac Republiki przed budynkiem Reichstagu. Do roku 1938 znajdowała się tutaj Kolumna Zwycięstwa. 3 października 1990 r. Odbyły się tutaj uroczystości zjednoczenia Niemiec.

Urząd Kanclerski (1997–2001), zaprojektowany przez architektów Axela Schultesa i Charlotte Frank.

Ambasada Szwajcarii, wzniesiona w 1870 r. przez Friedricha Hitziga używana od r. 1919 jako przedstawicielstwo dyplomatyczne. Podczas przebudowy w latach 1998–2000 prowadzonej przez biuro architektoniczne Diener & Diener powiększona o nowe skrzydło.

Dom im. Paula Löbe (1997–2001) z pomieszczeniami komisji Niemieckiego Bundestagu, architekt: Stephan Braunfels.

Berlin Główny – Lehrter Bahnhof: Dotychczasowy dworzec kolejki miejskiej rozbudowywany jest do rangi centralnego dworca Berlina dla 250.000 podróży dziennie (otwarcie w r. 2006). Architekci: Gerkan, Marg und Partner.

Jedna z czterech wieżyczek budynku Reichstagu, który wzniesiony został w latach 1884–1894 według planów Paula Wallota i przebudowany w latach 1995–1999 według planów lorda Normana Fostersa.

Dworzec Hamburgski (Hamburger Bahnhof) (1876), Muzeum Współczesności.

Warto zobaczyć

Taras na dachu i kopułę może zwiedzić każdy wchodząc do budynku wejściem zachodnim (wschody główne). Godziny otwarcia codziennie od 8.00 do 24.00 (ostatni zwiedzający wpuszczani są o godz. 22.00). Dla niepełnosprawnych wyznaczone jest wejście na taras na dachu i na trybuny pod schodami głównymi po zachodniej stronie budynku. Droga do tego wejścia jest oznaczona od strony Scheidemannstrasse. Informacji odnośnie obecności na trybunie sali plenarnej podczas posiedzeń, odczytów informacyjnych i udziału w grupowym zwiedzaniu budynku udziela:

Deutscher Bundestag, Besucherdienst
 Platz der Republik 1, 11011 Berlin
 telefon +49 (0) 30–22 73 21 52, +49 (0) 30–22 73 59 08

Materiał informacyjny dotyczący pracy Niemieckiego Bundestagu wyłożony jest w części budynku przy wejściu zachodnim na poziomie trybun dla publiczności; można go również zamówić telefonicznie w Referat Öffentlichkeitsarbeit: telefon +49 (0) 30–22 73 74 53 lub pocztą elektroniczną pod adresem: infomaterial@bundestag.de oraz przez Internet.

Bundestag w Internecie: www.bundestag.de

Panoramiczna fotografia jest punktem wyjściowym dla interaktywnego spaceru po Berlinie: www.berlin.de/berlin360

Impressum

Wydawca: Deutscher Bundestag, Referat Öffentlichkeitsarbeit
Koncepcja i opracowanie: MEDIA CONSULTA Deutschland GmbH, Berlin
Przekład: A.-M. Sadowski przy współpracy z Sekcją Językową Niemieckiego Bundestagu
Zdjęcia: studio kohlmeier
Produkcja: DruckVerlag Kettler, Bönen
Stan: listopad 2005 r.

© Deutscher Bundestag, Berlin 2006
www.bundestag.de

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Niniejsza publikacja wydana jest przez Niemiecki Bundestag w ramach prac referatu ds. prezentacji publicznych. Nie jest ona przeznaczona na sprzedaż. Używanie jej dla własnych celów prezentacyjnych przez partie, frakcje parlamentarne lub nosicieli mandatu albo kandydatów w wyborach jest – zwłaszcza w ramach kampanii przedwyborczej – niedopuszczalne.